

A Kábítószerrel való visszaélés hatályos szabályozása, a jogszabályok gyakorlati magyarázatával

Büntetőtörvénykönyvünk széleskörűen szabályozza a kábítószerrel való visszaélés szabályait. Az alábbiakban végigkísérjük a részletszabályokat.

282. § (1) Aki kábítószerrel terjeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(3) Aki

a) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el,

b) kábítószer előállításához szükséges anyagot, berendezést vagy felszerelést készít, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg,

büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés a) pontja esetén büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztés.

A bűncselekményt büntetni rendelő ezen szabályok tipikusan a megszerzéshez és a saját fogyasztáshoz kapcsolódó magatartások, amelyek nem tartalmaznak haszonszerzési elemet:

- terjesztés,
- előállítás,
- megszerzés,
- tartás,
- az országba behozatal, az országból kivitel és az országon átvitel.

A bűncselekményt a kábítószerfüggő személy kivételével bárki elkövetheti fentiek szerint. Fontos szabály, hogy az elkövető tudatának ki kell terjednie arra, hogy az elkövetés tárgyát képező anyag kábítószernek minősül.

A törvényhozó már az előkészületet is bünteti! Megjegyzendő azonban, hogy a törvény csak az alapeset előkészületét rendeli büntetni, míg a (2) bekezdésben meghatározott minősített esetek ezen stádiumára nem tartalmaz rendelkezést. Azonban a gyakorlat szerint a minősített eset előkészülete sem maradhat büntetlenül, a jogalkotó csupán a minősítő körülményeknek nem tulajdonít - az alapesethez képest - büntetést növelő tényezőt.

A minősített esetek:

- üzletszerűség
- bünszövetség
- kábítószerfüggő személy felhasználásával történő elkövetés;
- jelentős mennyiségű kábítószerrel történő elkövetés.

A kábítószerfüggő személy felhasználásával való elkövetés értelmezése a bírói gyakorlatra vár. A minősítéshez ugyanis az szükséges, hogy az elkövető tudatában legyen az általa a bűncselekmény valamelyik elkövetői magatartásába (terjesztés, előállítás, megszerzés, tartás, országba behozatal, onnan kivitel, országon átvitel, kínálás) bevont személy szenvedélybetegségével, ami egyébként tipikusan szakértői kérdés, így rendkívül nehéz rábizonyítani valakire ezt a fordulatot, hiszen még a nyomozó, de a bíró sem jogosult önmaga határozni szakkérdésekben.

A kábítószer jelentős és a csekély mennyiségének fogalma vonatkozásában a jogszabályi meghatározás csak a leggyakrabban előforduló kábítószerfajtákról tartalmaz felsorolást, és a bázisformában megadott tiszta hatóanyag-tartalom alapján állapítja meg a csekély, illetve jelentős mennyiséget.

A mennyiségi határok megállapításához minden esetben szakértő igénybevétele szükséges.

Ha a kábítószer lefoglalása nem történt meg, illetve (elfogyasztása miatt) nem volt lehetséges, akkor a tiszta hatóanyag-tartalmat csak becsülni lehet. Ezen értéket a továbbiakban is a bírói gyakorlatnak kell kialakítania.

Nem büntethető kábítószerrel visszaélés miatt, aki csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra természet, előállít, megszerez vagy tart feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

282/A. § (1) Aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bünszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva,

c) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy a büntetés-végrehajtási szervezet létesítményében követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(4) Aki

a) az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntetett miatt három évig,

b) a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntetett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az (1)-(4) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés esetén büntetett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

Ebben a paragrafusban írt elkövetési magatartások közös jellemzője a forgalmazói típusú tevékenység, amelyek szigorúbb büntetési tételeket vonnak maguk után, mint a Btk. 282. §-ban írt - tipikusan a megszerzéshez és ezáltal a fogyasztáshoz kapcsolódó - cselekmények. Ezek a magatartások:

- kínálás,
- átadás,
- forgalomba hozatal,
- a kereskedés.

A minősített esetek közül azonosak a Btk. 282. § és 282/A. §-ban:

- bünszövetség;
- a kábítószerfüggő személy felhasználásával;
- a jelentős mennyiségű kábítószerrel történő elkövetés

azzal a különbséggel, hogy forgalmazói típusú elkövetés esetén akár életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása is lehetséges!

Az előkészületet a törvény valamennyi esetben büntettként fogalmazza meg, de a (3) bekezdésben írt cselekmény ezen stádiumát a többihez képes magasabb büntetési tétellel fenyegeti.

282/B. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával kábítószerrel, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés,

a) ha a tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel kínál vagy átad, illetve ilyen személy felhasználásával kábítószerrel forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

b) ha az elkövető oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

c) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel,

b) a (2) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott bűncselekményt bünszövetségben, illetve hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva követik el.

(4) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel nem minősülő kábító hatású anyag, illetőleg szer káros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy ilyen személyt erre rábírni törekszik, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Az (1)-(5) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(7) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés, illetve a (3) bekezdés b) pontja esetén büntetett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

A törvény önálló és egységes tényállásban védi a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyeket a kábítószerrel és a kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyaggal, illetve szerrel való visszaéléssel szemben.

Az elkövetőnek tudatában kell lennie annak, hogy tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt használ fel az (1) bekezdésében írt fogyasztói jellegű, a (2) bek. a) pontjában írt forgalmazói, az (5) bekezdésben írt segítségnyújtási, illetve rábírni törekvő, valamint a (6) bekezdésben írt anyagi eszközök szolgáltatásában megnyilvánuló tevékenység során.

Az e szakaszban meghatározott cselekmények passzív alanya tizennyolc éven aluli személy, függetlenül attól, hogy esetleges házasságkötés révén a polgári jog szabályai szerint nagykorúnak tekintendő.

A bünszövetség e tényállásnak is minősített esete, a büntetési tétel pedig eltérő attól függően, hogy a bünszövetség az alap, vagy a minősített cselekményhez kapcsolódik.

A jelentős mennyiségű kábítószerrel való elkövetés minden esetben súlyosabb jogkövetkezményeket von maga után.

A hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy, aki e minőségét felhasználva követi el a bűncselekmény szintén súlyosabb büntetésre számíthat, akárcsak az, aki oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében követi el a bűncselekmény valamely esetét.

A stádiumokat illetően az előkészület büntetendő itt is.

282/C. § (1) Az a kábítószerfüggő személy, aki kábítószerrel, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a kábítószerfüggő személy, aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés büntetett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben követik el.

(4) A büntetés büntetett miatt az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(5) Ha a bűncselekményt a kábítószerfüggő személy csekély mennyiségre követi el, a büntetés vétség miatt

- a) az (1) vagy a (2) bekezdés esetén egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés,
b) a (3) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés.

A fenti tényállásnak speciális alanya van, nevezetesen a kábítószerfüggő személy. A kábítószer-függőség megállapítása orvos szakértői feladat. A büntetési tételkeretek lényegesen enyhébbek a Btk. 282. és Btk. 282/A. §-ban írt magatartásokhoz képest. A kábítószerfüggő személy esetében a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával, illetve meghatározott helyeken történő elkövetésese a büntetés kiszabása körében súlyosító körülményként értékelendő.

Anyagi eszközök szolgáltatása, illetve pl. a hivatalos, közfeladatot ellátó személy általi elkövetés a büntetés kiszabása során súlyosító tényezőként értékelendő.

Nem büntethető kábítószerrel visszaélés miatt az a kábítószerfüggő személy, aki jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószer saját használatára termeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, illetve az a kábítószerfüggő személy sem, aki ezzel összefüggésben - kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő - más bűncselekményt követ el, feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

Fontos különbség, hogy ezen alakzatnál az előkészület nem büntetendő.

283. § (1) Nem büntethető kábítószerrel visszaélés miatt,

a) aki csekély mennyiségű kábítószer saját használatra termeszt, előállít, megszerez vagy tart [282. § (5) bek. a) pont],

b)-d)

e) az a kábítószerfüggő személy, aki

1. jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószer saját használatára termeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz [282/C. § (1) bek. és (5) bek. a) pont],

2.

f) az a kábítószerfüggő személy, aki az e) 1. alpontban meghatározott bűncselekménnyel összefüggésben - kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő - más bűncselekményt követ el,

feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

A kivételek azért kerültek a jogszabályba, mert az elkövetők között azonban vannak szenvedélybetegek, illetve csekély mennyiségű kábítószer alkalomszerűen fogyasztók is, akikkel kapcsolatban nem indokolt a törvény teljes szigorát alkalmazni, és módot kell adni számukra a gyógyító, nevelő jellegű terápiában részt vegyenek, és mentesüljenek a büntetőjogi felelősségre vonás alól.

A büntethetőséget megszüntető okok köre:

- csekély mennyiségre, saját használatra elkövetett termesztés, előállítás, megszerzés, tartás,
- a kábítószerfüggő személy által a jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségre elkövetett, saját használatra történő termesztés, előállítás, megszerzés, tartás, csempészet, valamint
- a kábítószerfüggő személy által a jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségre elkövetett, saját használatra történő termesztés, előállítás, megszerzés, tartás, csempészet magatartásaival összefüggésben - kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő - más bűncselekményt követett el.

A büntethetőséget megszüntető ok csak abban az esetben alkalmazható, ha az elkövető okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt. Ezen okirat kiállítására az Állami Népegészségügyi és

Tisztiorvosi Szolgálat területileg illetékes hatósága, a kábítószer-élvezők gyógykezelésére szakosodott egészségügyi intézmény szakorvosa, vagy a megelőző, felvilágosító szolgálat szakemberei, így Drogambulanciánk munkatársai is jogosultak.

Ha büntethetőséget megszüntető okból az eljárás megszüntetésének lehet helye, az ügyész a vádemelést egyévi időtartamra elhalasztja, ha a kábítószer-élvező gyanúsított vállalja a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt. Az ügyész vádat emel, ha a gyanúsított okirattal nem igazolja, hogy a vádemelés elhalasztásától számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt, illetőleg ha a nyomozás felfüggesztésének tartama alatt a gyanúsított ellen kábítószerrel visszaélés miatt újabb büntetőeljárás indult és a nyomozás felfüggesztésének vagy megszüntetésének nincs helye.

Ha büntethetőséget megszüntető okból az eljárás megszüntetésének lehet helye és az ügyész a vádemelést nem halasztotta el, a bíróság az eljárást egy ízben, egyévi időtartamra felfüggeszti, feltéve, ha a kábítószer-élvező vádlott vállalja a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt. Az eljárást folytatni kell, ha a vádlott okirattal nem igazolja, hogy a felfüggesztéstől számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt, illetőleg ha az ügyész a vádlott ellen kábítószerrel visszaélés miatt újabb vádiratot nyújtott be. Ha a felfüggesztés tartama eredményesen eltelik - azaz nem kerül sor újabb vádemelésre, és a vádlott a szükséges kezelésen, ellátásban vagy szolgáltatáson való részvételt igazolja, a bíróság az eljárást megszünteti.